Lösnummer 15 öre

8 ÅRG.
N:r 49

TIDEVARVET

6 DEC.
1930

TIDEVARVET

den 6 December 1930 innehåller:

Kaos.
Ledande artikel.

•

Hymner till människan.
Ebba Pauli, Den vardande människan och *Pär Lagerkvist*, Kämpande ande, anmälas av **Elin Wägner.**

•

En hjärtanas värnplikt.
Reflexioner bland arbetslösa.
Av **K. A.**

•

Övergångsårens känsloliv.
Några utdrag ur *Charlotte Bühlers* bok om **Ungdomsårens själsliv.**

•

Internationell massdeklaration för avrustning.

•

Två psykologer.
Agnes v. Krusenstjerna och Nora Hoult av **Elsa Wilkens.**

•

Idyll och romantik.
Två konstutställningar av **Lilly Arrhenius.**

Vad har hänt?

FREDSPRISET FÖR 1929 OCH 1930 har delats ut. Det förra som belöning åt utrikesminister Kellogg, Förenta Staterna, det senare åt ärkebiskop Söderblom, Sverige. Fredspristagarna ha fått god press. Vilket tycks bevisa allmänna opinionens uppskattning av norska stortingets smak, att ge erkännande åt den moderata och ofarliga pacifismen. Den som inte vill leda något land före de andra och begå oförsiktigheter! För djärvare fredens pionjärer, låt oss nämna Jane Addams bland dem, är fredspriset ännu för högt.

EN BILD I SMATT av världskampen gavs i tisdags på Stockholms Högskola, där akademiska föreningen för Nationernas Förbund inbjudit generaldirektör Orne till diskussionsinledning om Nationalism och internationalism. Talaren målade förträffligt det motsägelsefyllda förhållandet mellan kommunikationernas fulländning och staternas beroende av varandra å ena sidan, å andra sidan ländernas krampaktiga försök att isolera sig.

I diskussionen uppträdde också Hitlergossar. Veckovakten för sin del ställdes härmed f. f. g. inför svenska nationalsocialismens representanter och kunde konstatera att deras uppträdande och argumentering stämde nästan löjligt väl med utländska förebilder. Hitlermustascherna ha redan hunnit växa.

I PEDAGOGISKA SALLSKAPET har prof. Wigert talat om *själslig hygien* i barnaåren. Han utgick från de skrämmande siffrorna att *varje* år intagas på våra sinnessjukhus 3,000 *nya* patienter. Därmed har man ju blott räknat de grövsta formerna för själslig ohälsa och det återstår de mångfaldigt flera, de oräkneliga fallen, där psykiska rubbningar förstöra den individuella tillvaron och sammanlevnaden. Prof. Wigert efterlyste *förebyggande åtgärder* inför detta oerhört allvarliga hälsovårdsproblem och redogjorde för de amerikanska byråerna för barnuppfostran.

Tidevarvet upprepar en gammal fråga: *Vem* inrättar *snart* en rådfrågningsbyrå för uppfostringsfrågor? Skola vi vänta på Stockholms stads barnavårdsnämnd eller är det enskilda initiativet snart redo?

Veckovakten

En rörelse

— med diktaturens kännemärken?

På annat ställe i detta nummer talar en ärad insändare från Finland om *Lappo-rörelsen*. Med anledning därav ville vi söka fixera några synpunkter.

Det är sannolikt att alla rörelser äga ett berättigande. — Vi äro också övertygade om att en rörelse lever och går framåt på grund av vad som finns därinom av positivt uppbyggande kraft, av idealitet, skulle man också kunna säga — att den alltså aldrig rätt kan förstås och bedömas förrän man fått syn på dess idealitet, dess positiva mål. Vi äro också klara på, att en rörelse måste i viss mån vara ensidig. Den har sett *ett* mål och sätt sig i rörelse mot detta. Men man måste alltid tänka sig *en* rörelse kompletterad av ett otal andra. *Den* skall säga *sitt* ord, men måste vara beredd att i nästa ögonblick ge rum för andra ord, andra sidor, andra rörelser.

Två slags fläckar måste, tycks det oss, anses som en rörelses ironiskt grinande dödsmärken: om den på något sätt *lurar* människor till anslutning — ty dess väsen är övertygelse — och om den *tvingar* till anslutning, om den brukar våld. Ty våldets väsen är att undertrycka; rörelsens är att bejaka och inifrån växa.

Vi äro medvetna om, åtminstone vad den sista punkten beträffar, att saken icke alltid ses på detta sätt. Machiavelli har också en gång, djupt allvarligt, givit ett klassiskt uttryck för en motsatt åskådning. Han säger att för *nydanare* hänger allting på, om de äro beroende av människornas övertygelse eller om de kunna tvinga. »I förra fallet går det dem alltid illa», säger han, »men kunna de tvinga, är det sällsynt att de misslyckas. Härav kommer det sig, att alla beväpnade profeter vinna, under det att obeväpnade profeter förgöras. — Folket är till sin natur ostadigt. Bäst ordnas det därför så, att de, när de inte längre tro, med våld tvingas att tro.»

Emellertid, och det är egentligen till detta vi ville komma, blir det en egendomlig företeelse när en rörelse tar diktaturens kännetecken. Ty vad är diktatur? Det är att med statens alla maktmedel bakom sig fastslå, att *ett syfte* och *ett sätt* är det *rätta*, ett parti *har rätt*. De som icke erkänna detta och handla därefter äro *statens fiender* och komma att som sådana behandlas.

Den romerske diktatorn, denna sällsamma och geniala skapelse av ett statsbegåvat folk, tillsattes ju då »staten var i fara». Hans makt att befalla, att diktera, upphävde all annan myndighet. Den uttrycktes bl. a. i de 24 liktorer som gick framför honom, skarprättarna med fasci, de med rep hopbundna spöknipporna med den instuckna bilan, tecknet att diktatorn hade rätt att på stället låta binda, hudflänga och halshugga vem helst han urskilde som statens fiende, var han än mötte honom. — Men hans makt varade högst sex månader. Och hans ära steg ju snarare han kunnat avvärja statens fara, ju snarare han kunde avlägga maktens alla insignier och återgå »till plogen».

Det är alla diktaturers väsen att ha blicken först och främst riktad

(Forts. å sid. 6)

Unga arbetslösa.

De statliga och kommunala åtgärderna till de arbetslösas hjälp må — som det nu är beställt — vara otympliga och otillräckliga. Säkerligen bringa de bistånd åt mången. Men *en* grupp av arbetslösa, och en fruktansvärt betydelsefull, kommer alltid att lämnas utanför den hjälpen: Den arbetslösa ungdomen. De, som just skola träda in i det självständiga arbetslivet, som skola rota sig fast och börja staka ut sin bana, erhålla inget stöd alls. Och har man uppnått 18 år hägrar möjligheten att bli utskickad på en nödhjälpsförläggning — ett underbart stimulerande ord för en ung människa — för såvitt inte anservarskännande föräldrar sätta sig emot detta. Eller det finns möjlighet att besöka en värmestuga, där man visserligen får värma upp sig för stunden, men bara för att så mycket skarpare känna hopplösheten i livet därute och frånvaron av framtidsbyggande uppslag.

När Hemgården för arbetslös ungdom i Stockholm upprättades för snart tre år sedan, var det som ett försök att för ungdomen finna nya och mera ändamålsenliga utvägar ur svårartade situationer. Det var inte meningen som en samkvämslokal, där de missmodiga arbetssökande unga människorna skulle kunna slå bort några nedslagenhetens timmar med varandra. Den var meningen som en förmedlare av alla slags möjligheter: den gav arbete, upplysningar och råd, undervisning i viss utsträckning och — i stor utsträckning — tillfällen till vistelse vid folkhögskolor för att på det sättet kunna utnyttja den ofrivilliga ledigheten. Med andra ord, Hemgården ville med alla till buds stående medel och i samarbete med samhällets övriga institutioner bliva ett stöd för den ungdom, som ägde vilja till något.

Hemgården, eller som den med hänsyn till sin mångsidiga verksamhet med större rätt borde kallas, Ungdomsbyrån, startades av enskilda människors intresse. Den har visat sig bära på stora möjligheter till utveckling — tack vare sin goda ledning och tack vare beskaffenheten av den ungdom, som söker sig dit. När Hemgården för sin fortsatta verksamhet är beroende av anslag från det allmänna, resa sig emellertid svårigheterna: Det nuvarande systemet för arbetslöshetshjälp har inte något fack för hemgårdar, undervisningsväsendet inte heller. Tillsvidare lever man alltså i djupaste ovisshet om möjligheterna att få fortsätta. Men ännu hoppas man på de styrandes intresse för att detta förhoppningsfulla arbete må kunna fullföljas till sina yttersta möjligheter.

Emellertid, när vi gå upp till Hemgården för att be dess föreståndare, magister *Harry Öhlin*, berätta något om pojkarna och deras arbete, är det inte för att Hemgården kanske är

(Forts. å sid. 5).

SLOTTS THÉ
(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HOGLÄNDERNA OCH SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPÄDASTE SKOTTEN Å THEBUSKEN

konsum gröna bilar med goda bullar

Fru Anderssons problem och medicinalchefens.

I Zeitschrift für Frauenstimmrecht för år 1918 publicerade Minna Cauer en översikt av de frågor, som då voro på dagordningen: folkökningspolitiken, utom äktenskapet födda barns rätt och sedlighetsfrågan. Hon konstaterade att kvinnorna inte alls voro tillfrågade om sin mening rörande allt detta. »Riksdagskommittén för folkökning arbetar flitigt utan kvinnorna.»

Faktum var naturligtvis allvarligt nog, och är så alltjämt. Men ändå! Det kan inte hjälpas att denna flitiga tyska riksdagskommitté för folkökning var omspunnen av just det högtidligt komiska, outsägligt naiva, barnsligt fullvuxna, troskyldigt oförskämda som gör att man en sällan gång vågar skratta åt något så allvarligt som en karlgrupp i arbete.

Ledaren i förra Tidevarvet över Landstingsförbundets diskussion om moderskydd erinrade livligt om Minna Cauers lakoniska diktum över den tyska folkökningskommittén, Minna Cauer är död, och förmodligen riksdagskommittén för folkökning också, men anden lever än.

Tolv år av sjunkande natalitet ha icke lyckats övertyga herrarna om att folkökningen har något samband med kvinnorna.

Samma dag som jag läste om landstingsförbundets diskussion hade jag tillfälle att göra bekantskap med något så sällsynt som en moder med 17 barn, därav 12 ännu voro i livet och de sex å sju yngsta i och under skoläldern. Hon var en silverbrud på 45 år, så lik urmodern själv i tungt majestät som det är görligt att bli för en skånsk statarhustru efter ett tjugofemårigt äktenskap av slit, fattigdom, trångboddhet och otrygghet. Vi diskuterade icke frågan om moderskapsskydd eftersom den ju icke angår mödrarna och den dessutom icke för henne var aktuell just den dagen. Hon hade något annat på sinnet som just nu var viktigare. Hon hade nämligen fått en skattesedel på kronor 19.75 och nu undrade hon så mycket hur hon skulle klara sig under veckan på de 25 öre som återstodo av veckoavlöningen sedan skatten var betald. Se det var något som icke landstingen befattat sig med, när de göra upp sin stat.

Det finns inga lagar som befria föräldrar med 17 barn från skatt, långt mindre lagar som ge dem hjälp i deras övermäktiga uppgift. Tvärtom, kommunerna jaga dem som djur från ställe till ställe av fruktan att få försörjningsbördan på sig den dag då föräldrarna stupa under den.

Denna moder hade under de sista tjugo åren aldrig fått stanna så länge på ett ställe att hon kunnat få hemortsrätt med sin familj där. Så hade hon skjutsats med sitt fattiga bohag och sina många barn över halva Skåne och under dessa irrfärder hade kunskapen gått förlorad vart hon egentligen hörde hemma, var i världen hon hade rätt att vara. Först nu på de allra sista åren hade hennes landsflyktighet tagit en ände. Familjen är tillsvidare trygg i det kök med kammare utan eldstad, som är deras hem.

Hon var inte mycket talför, fru Anderson, det orkade hon inte. Tre ting gladde henne, trots skattebekymret, att alla barnen varit välskapta, att de som levde voro snälla och duktiga, och att de äldre av dem som voro ute och tjänade hyggligt nog skjutit ihop till en gris åt föräldrarna. Men förresten utlåt hon sig om sitt liv så: att om hon för 25 år sen vetat vad hon vet nu, så hade hon aldrig gift sig.

Det visste hon ju inte, men döttrarna veta det. *Devinez.*

TIDEVARVETS
decembernummer gratis vid nyprenumeration för år 1931.
Helår kr. 6:—.
Halvår » 3:—.
Postgiro 1544.

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm.
Ada Nilsson.
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

TANDLÄKARE

Tandläkare
Folke Jakobsson
(Medl. av Sthlms tandl.-förening)
Sturegatan 10 (hörn. av Humlegårdsg.)
Mottagn. enl. överensk. pr tel.
Ö. 503. 4 tr. (hiss).

Tandläkare *T. Lagerholms*
Tandklinik
Drottningg. 50 (vid Klarabergsg.)
Högmodern utrustning. Röntgen.
Skilda behandlingsrum.
Endast legitimerade tandläkare.
BILLIG TANDVÅRD
Öppet 9—7, lörd. 9—4. Tel. 448

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkulesgatan 14 (f. d. L:a Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM
Specialitet: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., vårlek.
Tel. 778 24

Gymnastikdräkter
av trikå till alla åldrar, av tyg på beställning. Stort lager av N. F. K.-livstycket för barn och vuxna.
Promenadskodon, bredare o. smalare, med och utan klack, finnes och kan beställas i
Anna Ahlströms
Manufaktur- och Sybehörsaffär
GOTGATAN 95. Tel. Sö. 31 184

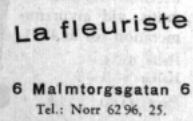

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

Olga Elmdahl
MODEMAGASIN
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM

La fleuriste
6 Malmtorgsgatan 6
Tel.: Norr 62 96, 25.

Den 6 dec. 1930.

Kaos.

Vårt lands jordbruk och dess hjälpkällor befinna sig i ett oöverskådligt kaos. Jordbrukets svårigheter äro alltför djupgående att kunna avfärdas med konjunktur- och partipolitik. Här blir ingen bättring utan att gå till orsakerna. Detta har också visat sig. Varken inmalningstvång eller vackra ord om modernäringens fosterländska betydelse ha åstadkommit någon räddning. Det var tur för högern, att tullarna inte höjdes, de kunna ännu säga, att *där* ligger botemedlet. Men låt oss få tullar, och det skall visa sig att också de äro vanmäktiga.

Varför? Ty orsaken till jordbrukskrisen, som är ett led i den allmänna depressionen, ligger på annat håll. Det går inte att komma undan verkliga förhållandet och att i stället för att ta hänsyn härtill, inrikta sig på något helt annat. Det är en omöjlighet att med kontantunderstöd underhålla Sveriges jordbrukare. Och vore det möjligt, förmådde det ändå inte att sätta jordbruket på fötter. Icke heller ha jordbruksutredningar, spannmålsnämnder och jordbruksdepartement någon övermänsklig makt. De äro byråkratiska institutioner, som kosta pengar, och förrän de gå till roten av det onda, förmå de intet med än så många avtal och kommuniké:er. Ett faktum är, att det är betydligt svårare i år än i fjol att sälja. Inmalningstvånget stadgar visst pris efter vikt för vete. Sedan klandrar man från högsta ort de jordbrukare och de kvarnar, vilka ej ingått avtal, utan tillsammans träffat överenskommelse om försäljning och inköp av säd till ett lägre pris. Hur kan någon förnuftig förebråelse riktas mot dem. »Vete vägande under 128 skålpund pr hl. mottages icke», heter det. Hur ska de jordbrukare göra, som inte fick in sin säd torr, utan där den genom årets dåliga bärgningsväder blev lätt och grodd. De skola vänta, säger jordbruksministern. Säden lär inte bli tyngre fram mot våren utan tvärtom, och dessutom väntar inte kronoskatt och ränta å gäld. Det är snarare en välgärning av de kvarnar, som köpa lantbrukarnas säd, även om det är till lägre priser, den förvandlas likväl i pengar. Är inmalningstvånget till hjälp så är det för de större gårdarna, som dels ha mera möjligheter att sköta och lagra säden, dels ha företräde att få sälja till de övermätta kvarnarna genom sina större inköp av kraftfoder m. m.

Då penningvärdet stiger, sjunker jordvärdet och tvärtom. Vi ha otaliga exempel härpå ifrån kristiden. Professor Cassel och bankdirektör Rydbeck ha i föredrag redogjort för den nu härskande guldpolitiken, som medfört en sänkning på råvarupriserna i allmänhet. De ha påvisat, hur anledningen härtill bottnar i Versailesfreden och den ödesdigra s. k. skadeståndsbetalningen från Tyskland, som tillför Amerika och Frankrike guld i onaturlig myckenhet och åstadkommer en ekonomisk kris i *hela* världen, de sistnämnda länderna inbegripna. Jordvärdet sjunker, ty avkastningen blir mindre genom prisfallet. Och vad vi nu bevittna är en egendomlig tvekamp mellan å ena sidan innehavarna av inteckning i jord (i främsta rummet bankerna), hjälpta av staten, som uppehåller onaturligt höga taxeringsvärden, och å andra sidan den oskrivna, men naturliga lagen att jordvärdet skall bestämmas av vad jorden kan ge — man må sedan kalla detta inkomst, avkastning eller jordränta. Resultatet är att den ene jordbrukaren efter den andre gör konkurs.

Hur vill statsmakterna försvara, att ingen hänsyn tages till faktiska förhållanden i avseende på jordbruket.

Internationell massdeklaration för universell avrustning.

Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet har i olika länder utfärdat ett upprop för massinstämmanden att överlämnas vid den stundande avrustningskonferensen. Upropet formar sig till en allvarlig appell för universell avrustning.

Upropet är av följande lydelse:

Det närvarande världsläget kännetecknas av ekonomisk depression, av social, politisk och andlig oro. De starka krigsrustningarna i världen — vilka för närvarande draga en kostnad av närmare 20 miljarder kronor årligen — äro icke endast symtom av utan jämväl starkt bidragande orsaker till den förhärskande ödesdigra krisen. De utgöra ett hinder för det internationella samförståndet och samarbetet, binda de andligt och materiellt produktiva krafterna, skärpa de ekonomiska, politiska och sociala motsättningarna och innebära ett allvarligt hot mot freden.

Ett av de nödvändigaste villkoren för åstadkommandet av ordnade mellanfolkliga förhållanden och undanröjandet av den hotande krigsfaran är att ofördröjligen åvägabringa en allmän och kraftig minskning av de bestående militära rustningarna i världen såsom ett första steg mot en fullständig universell avrustning och såsom bevis för folkens och regeringarnas allvarliga vilja att uppfylla sina i fredstraktaterna och i Nationernas förbunds akt givna löften och sin genom Briand-Kelloggpakten åtagna förpliktelse att »avstå från krig såsom verktyg för nationell politik». Sedan man tagit avstånd från kriget, måste man även taga steget ut och avstå från krigsrustningarna. Denna sanning inses och erkännes av många ledande statsmän och växer sig allt starkare inom folken. En första alla stater omfattande nedrustningskonferens är som bekant avsedd att av Nationernas förbund sammankallas om möjligt under 1931. De män och kvinnor, vilka som regeringsombud kallas till denna konferens, få den största uppgift, som i närvarande tid kan åläggas en församling. Av dem fordras mod, klokhet och god vilja i enastående mått. Om de skola förmå att lösa sin uppgift, måste de veta sig burna av folkens fredsvilja. Det är denna vilja till fred och försoning, ofta ännu bunden och omedveten, som Internationella Kvinnoförbundet för fred och frihet velat utlösa och giva ett uttryck genom att inbjuda till undertecknande av en vädjan till avrustningskonferensen. Runt om i världen har detta arbete tagit sin början. Vårt folks röst får icke saknas. Vi vädja till varje man och kvinna över 18 år att förena sig med oss, så att Sveriges stämma må ljuda fyllig och stark.

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet.

Numrerade listor för »Internationella massdeklarationen för universell avrustning» kunna erhållas från Internationella Kvinnoförbundets för fred och frihet byråfilial, Lilla Nygatan 4, 4 tr., Stockholm. De som önska, kunna å listorna teckna frivilliga bidrag till bestridande av de stora omkostnaderna som äro förknippade med företaget.

Hymnen till människan.

Ebba Pauli: Den vardande människan. Birkagårdens förlag, 4: —.
Pär Lagerkvist: Kämpande ande. Bonniers, 7: 50.

Vårt stockholmska settlement Birkagården är en avsides värld så tillvida att man där lever och verkar utanför ljusringen av publicitetens strålkastare. Reklamen, intervjuerna och förstasidsbilderna sysslä icke med detta bildningsnybygge inom ett arbetarkvarter. Men å andra sidan kan man säga att man vid sammanträffande med den grupp människor som där arbeta och studera kommer närmare problemens hjärta än då man vistas i den värld som ligger under offentlighetens strålljus.

Ebba Paulis bok, »*Den vardande människan*», är ett fint prov på vad som rör sig i Birkagårdens och Kristet Samhällslivs tankevärld.

Men det är icke precis någon lättillgänglig bok, det får man säga från på förhand. Stilens gammaldags turnering kontrasterar ganska förbluffande med ett särdeles modernt tankeinnehåll. Läsaren bör emellertid icke låta sig avskräckas av t. ex. en kapitelinledning i så ålderdomlig predikostil som: »I det föregående ha vi stannat inför . . . i det efterföljande skola vi närmare undersöka . . .» Inte heller bli otålig över en samvetsgrannhet som till ett visst förfång för klarheten och enkelheten tar upp alla tänkbara invändningar mot och inskränkningar i den tes som framlägges. Ty det är onekligen väl vårt att tränga fram till den människosyn som denna själasörjare utan ämbete utvecklar i sin bok.

Man kan nog våga antaga att bokens olika kapitel, ursprungligen föredrag, tillkommit för att möta trågor, bekymmer och motstånd bland de unga som samlas kring författarinnan. Ett sådant kapitel som det om *Självhävdelse och gemenskap* visar att författaren på nära håll sett och förnummit den bitterhet som alstras av klassindelningen i sämre och bättre folk efter härkomst, förmögenhet, bildningsgrad och arbete. Det är säkert en stark personlig erfarenhet som ligger i utropet: »vi måste nå fram till den lika människovärderingen!».

På samma sätt kan det tänkas att det är unga människors inkast och trågor som givit henne anledning att gå in på problemet i vad mån viljan är fri och människan god eller ond, om man bör lägga vikt vid personligt liv eller gruppliv, självhävdelse eller gemenskap. I kapitlet om kroppslivets och själslivets inbördes påverkan vid sjukdom och hälsa, där författarinnan utlägger sin genom Christian Science påverkade uppfattning, hade man nästan önskat att hon givit något av sina personliga erfarenheter. Ty de flesta människor kunna ju icke veta med vilken stor auktoritet hon här kan tala.

I denna korta artikel kan icke redogöras för de resultat som författaren kommer till vid behandlingen av människolivets olika problem. Det må vara nog att fastslå att alla särproblem ligga under författarens uppfattning av oss alla som vardande människor, delaktiga i en långsam fulländningsprocess. Människan har ännu icke vaknat, hon lever endast med en del av sitt jag, ja, stundom bara med sina allra ytligaste förmögenheter. Hon har möjligheter och krafter, som hon ännu icke prövat, stora nyupptäckter äro oss nära.

Det är anmärkningsvärt hur Ebba Pauli vågat dyka ned i den moderna psykologiens människoforskning och än mer att hon kommer tillbaka varken ärcklad eller förskräckt utan blott med bevis på att människan är långt underbarare funtad, långt hemligheterna äro ännu kunnat ana. Den freudska antireligiösa männi-

SÖDERMANLANDS ENSKILDA BANK
DEPOSITIONS- KAPITAL- & SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.
Solidarisk Bank. Grundad 1865.

NRG NYRADIKALA GRUPPEN
(FRISINNADE KVINNORS STOCKHOLMSFÖRBUND)

Sammanträder till årsmöte måndagen den 8 december 1930 å
Källaren PELIKANS Festvåning
OBS.! Buss 54 och 55 hållpl. Södermalmstorg.

Kl. 19,30. 1. Stadgeenliga förhandlingar. 2. Förslag till stadgar för Svenska Kvinnors Vänsterförbund. 3. Val.

Kl. 20,15. **Varför kalla vi oss radikala?**
Föredrag av **Honorine Hermelin.**
Ev. Diskussion.

Tesupé 1: 25. Årsavgifter upptagas.
Nya medlemmar vinna inträde.

Medlemmar av Frisinnade Kvinnors Riksförbund på andra orter äro välkomna till föredraget.
Även utomstående äga tillträde till föredraget mot föranmälan till Tidevarvet, tel. Norr 48 42.

skopessimismen har icke anfäktat henne, hon tar vad hon behöver av hans kunskap och fogar in den i sin föreställningsvärld.

Det naturliga, det riktigaste i människans sammansatta, stridiga natur är godheten. Ty den är hennes djupaste väsen, som söker arbeta sig fram i dagen. Se där en sammanfattning av Ebba Paulis syn på människan.

*

Man behöver inte gå så särdeles långt för att komma från Ebba Pauli till *Pär Lagerkvist*. De ha nämligen med alla olikheter något av människouppfattningen gemensamt. Hans nya märkliga noveller »*Kämpande ande*» syssla liksom den tidigare boken »Det besegrade livet» med människan som en bortkommen främling i detta liv som hon måste genomleva innan hon förlossas och upptages i verklighetens värld. Han har en oerhörd vördnad för människan. »Ingenting kan vara mera patetiskt än mänsklighetens ständiga hopplösa kamp, vanmäktig och evig i sin längtan. Gud, om han funnes så som man tänker sig honom, fullkomlig, i oföränderligt majestät, skulle vara ringa i jämförelse med henne.»

Det har skett en stor förändring med den tidigare Pär Lagerkvist. Han har varit en annan, var gång han gett ut en ny bok, så som man egentligen bör vara. Även i denna bok kan man konstatera en skridning i uppfattningen. Han har icke kunnat kvarhålla sin skarpa särskillnad mellan människan såsom god och livet såsom hennes plågare och fiende, »Fast livet kan tyckas trångt och instängt», säger han nu, »ett fängelse för själen, är det ändå vårt hem, där vi skulle växa upp och därför oss kärt. Vårt barndomshem, som man kan vara fästad vid fast det är litet och fattigt . . .»

Men samtidigt som han alltså mildrat uppfattningen av livet, fasthåller han att verkligheten kommer först efter livets slut, och den är för hans aning något helt annat.

»Hur det än är, därborta är verklighetens värld, där få vi gå in i den. Efter all ängslån och tvivel, all ovisshet och nöd gå in i den . . .»

»Men en bön har jag», säger den döende läkaren i den sista novellen Uppbrottet, »jag ville be om dig, du stora barmhärtiga verklighet, bara om dig . . . Att du vill ta emot mig, ta mig till dig . . . att efter mitt hjälplösa liv härnere även jag skall få finnas till i dig . . .»

Den forne Pär Lagerkvist var specialist på att skildra allt det vardagligt för att övertyga dig om, att det inte är de personliga kvalifikationerna, som alltid äro avgörande.

— Kära vän, det är just därför — blev svaret — att jag vet, att jag är en bland många miljoner, som gör min situation så pressande. Min mor var maskinstickerska, när jag var barn, och brukade överlåta åt mig att reda upp trassliga garnhärvor. Ju trassligare en härva var, desto mer spännande fann jag uppgiften. Gud give att här vore en härva att verkligen reda upp eller ett rum att städa rent i. Men det är ett maktlöst stillastående i ett ogenomträngligt töcken av något jag inte kan begripa vad det är. Dag efter dag brottas jag med detta varför — varför åstadkommes ingen effektiv kamp mot eländet? —. Men det är som att slåss med skuggor. Hört. Av tre miljoner tyska arbetslösa är det endast en miljon, som kan tänkas få någon ringa hjälp. De två andra miljonerna gå samma öde till mötes som sina amerikanska olycksbröder, vilka sova på avskrädeshögarna utanför de stora industristäderna och leva som djur dessemellan.

Det som nu gjort mig mest överraskad är det hjälplösa, nästan förlägna tigandet, som utöver en överallt. Man aktar sig visligen att själv orda om sin belägenhet, därför att så snart man rör vid talet om den, bemäktigas man av dess hopplöshet och förlorar kraften att hålla sig upprätt. Och folk ser förbi en, som om man vore en utanför ställd, med vilken det ej går att knyta kontakt. Så när som på några få dyrkansvärda undantag — främst två kamrater, som tidigare varit i samma dilemma. De ha inte släppt en vind för våg. Det har inte gått en dag, utan att dessa två i en eller annan form sökt ge ett handtag och det fast de inte på någondera hållet repat sig från den knäck hemsökelsen förorsakat dem.

— Kära barn, du får inte tappa taget! säga de där kamraterna. Alltsammans är bara en uthållighetsfråga. Det var på samma sätt för oss. I och med att vi förlorade våra sysselsättningar började vi oavbrutet att plåga oss med frågan om vi under de gångna verksamhetsåren bluffat oss fram, ty det var inte möjligt annat än att vi ingenting dugde till eftersom inte någon nu längre hade användning för oss. Men så snart vi kommo i selen igen, betygade både den ena och den andra att vi voro ovärderliga krafter.

De tvås outtömliga mått av sympati och iver att hjälpa äger största värdet i sitt vittnesbörd om vad den egna upplevelsen och erfarenheten är för en god läromästare. Det är otörståelsen för de stora sammanhangen, oförmågan att se längre än till sitt eget sysslande, som gör människor i allmänhet rädda och snåla om sitt. På ett av de största industrikontoren i Stockholm har det i dagarna gällt att minska personalen med två ingenjörer. Detta har haft till följd att de ingenjörer, som kunde tänka sig sitta i skottgluggen, gått och underbjudit varandra ända ner till en månadspenning på 135 kronor.

De svenska arbetsgivarna ha nyligen i en dagstidning förklarat det vara klokare att reducera arbetsstyrkan och låta de kvarvarande behålla avtalsenlig lön än att korta på arbetsdagen och fördela arbetstillgången mellan samtliga arbetare. Det, vore bättre — menade de — att låta femhundra få behålla sina fulla existensmöjligheter än låta tusen halvsvälta. Men vem kan visa på den familj, där den ena medlemmen ensam äter upp husets enda kaka under det att de andra svälta ihjäl. Det måste även räknas med de psykologiska faktorerna. Den som har arbete om också bara fyra, fem dagar i veckan hyser dock större tillförsikt till framtiden än den, som är ställd alldeles arbetslös, och har därmed också större kraft till att utfinna nya möjligheter än den ur arbetets värld utestängda.

Det låter cyniskt men säkerligen skulle samhället te sig annorlunda om alla och envar underkastades en tids arbetslöshet. Det skulle kunna leda till en hjärtanas värnplikt i fredens tjänst. Arbetarskarorna ha också lärt sig inse att i den abnorma situationen måste de förenas i en allas hjälp för alla. Ett verkstadslag låter inte gärna en del av kamraterna bli arbetslösa utan att det skyndar till arbetsgivaren med förklaringen: »Går det inte med mindre, så ordna om att vi få dela på arbetsmöjligheterna och inkomsterna!» Den egna pinan borde tvinga fram ett allas sökande efter botemedlet.

Bara under mina långa dagars oroliga strövtåg har jag upptäckt en hel del uppgifter, som kunde ge ett flertal människor arbete samtidigt som de förskaffade företagaren ökad vinst. Liknande iakttagelser gjorde jag redan på min arbetsplats, där det med flera anställda skulle ha varit möjligt att utföra stora och stolta ting. I stället voro de otillräckliga krafterna alltför splittrade och överansträngda för att kunna göra någonting effektivt utan buro fram ett helhetsresultat, som är för år visade upp allt större minus. Men man fortsatte på den inslagna vägen och bara strypte till företaget alltmera.

I ett annat fall är det en inflytelserik man med många olikartade och ansvarsfyllda uppgifter, som inte hyser större tillförsikt till sin omgivning än att han finner sig nödsakad att krampaktigt hålla i varje liten detalj, som han — hur duktig han nu än är — inte alltid behärskar. Om han i stället hade mer tillit till andras goda vilja och förmåga skulle han inte endast bereda flera arbetsmöjligheter, utan han skulle samtidigt gagna sin egen sak. Ty företagen, som han satts att leda, skulle få större rörlighet och rikare utveckling. Vari bottnar den maktsnålhet om inte just i allas vår bristfälliga sociala uppfostran?

Det är märkligt hur i vår tid, där arbetspsykologin blivit upphöjd till vetenskap med vars tillhjälp det räknas ut största möjliga prestation på sekunden, syndas mot budet *arbetsentusiasm*. Vid varje steg påträffar man exempel härpå. Tala om att ni eftersträvar ett arbete för arbetets egen skull och ni möter ett misstroget leende som om ni försökte att lura en kassaförvaltare. Väljer ni en sysselsättning före en annan, som ger större ekonomiskt utbyte, förefaller ni än mer misstänkt.

Finge vi in arbetsentusiasmens starka allmännanda i vårt arbetsliv skulle det vara otänkbart, trots den stränga rationaliseringen, att som nu ständigt ökade miljonskaror av starka, arbetsivriga män och kvinnor frånryckas de möjligheter till existens och livsinnehåll, som arbetet utgör för oss alla. De äldre generationerna äro kanske alltför hårt fängna i sin rädsla för inträng på en gång vunna personliga positioner. Men de unga måste fostras till ett djärvare, friare släkte, som inte är för fegt att dela sin brödkaka och sina arbetsuppgifter i medvetande om att arbete föder arbete.

K. A.

En hjärtanas värnplikt.

Reflexioner bland arbetslösa.

— Att du inte kan se det inträffade mera socialt. Du är inte ensam om ditt öde. Tänk på alla dessa arbetarskaror runt om i världen. Tänk t. ex. bara på de tusentals svenska, de tre miljonerna tyska, de åtta miljonerna amerikanska arbetare. De ha som du under en lång följd av år fullgjort ett plikttroget arbete mot en ersättning, som inte varit så stor att de ens kunnat trygga den närmaste framtiden. Nu stå de brödlösa. Det bör väl vara tillräckligt låga, tafsiga, slampiga och löjliga hos människorna under deras meningslösa jordevandring. Han har sin blick för allt detta kvar, och uteglömmer eller förmildrar intet, men han får på ett underligt sätt in det alltsammans under den andakt, vördnad och kärlek varmed han numera går till människoskildringens verk. Denna dubbelsyn är hans särmärke, denna förmåga att få evighetens luft och ett gudomligt ljus kring det sjaskigaste öde är hans konstnärliga bragd. Men sedan han nu så länge hållits nere bland allt detta, kan han ha rätt att övergå till större öden och sammanhang.

Elin Wägner.

Hemlös och hopplös. Träsnitt från Amerikas New Leader.

en uppmärksammad diktsamling:

GUNNAR BESKOW:

NU

Sten Selander skriver i D. N.:
»I 'Nu' möter man en levande och tänkande människa, som energiskt och ärligt söker komma till klarhet med de väsentliga problemen.»

Ture Nerman skriver i F. D. P.:
»Hans poesi har den blandning av från realism, satir och ungt patos, som man har långtat till.»

3:75.

BONNIERS

Vi stå till tjänst

BABYLÅDAN
Babylådan
Innah. alla behöviga slagg. av bästa kvalitet till 10. 00 å 15: 00 kronor sändes mot postförskott
Hälsingborgs Linneaffär
S. Förstadsgatan 2. Malmö 81, Tel. 48 12

BAGERI
H-T-Bageriet
Humlegårdsgat. 25
Tel. Norr 25 10

BARNEKIPERING
Helles Barnekipering
Sveavägen 105
(mitt emot Stadsbiblioteket)
Tel. Vasa 72 32
Välsorterat lager.
Egna tillverkningar.

BEGRAVNINGSBYRÅ
A.-B. Begravningsbyrån STANDARD
är »Sjukkassornas Begravningsbyrå» och håller därför de lägsta priserna.
4 KORNHAMNSTORG 4
Tel. 40 81, 40 82.

BILSKOLA
Lär Eder köra bil
i Hedlunds bilskola
invid Sta Bantorget. Folkungagatan 60
Bekväma villkor. Tel. Söder 128 33

BOKBINDERI
C. J. Pahlmans Bokbinderi
Inneh.: C. D. CARLSSON
Specialitet: Handbundna band för offentliga och privata bibliotek! Humana priser!
Sergelgatan 4 — Stockholm
Telefon 96 84 Etablerat 1842

ELEVSKOLA
ELEVER
erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning, ävensom mönsterkonstruktion.
ELLEN LUNDBERG
Birger Jarlsgatan 39, 4 tr. Tel. 15 50

KONSTSTOPPNINGSATELJÉN
MALMSKILLNADSGATAN 9
Telefon 11024
Expeditionstid 9—6. Lördagar 9—4.
Konststoppning. Lagning av orientaliska mattor, schalar, hellins och silkesstrumpor.
Ring 11024 så hämta vi!

MÅLARSKOLA
Atelier Modern
Etablerad 1915.
UTLANDSKA METODER.
Porslins- och Sidenmålning, oljeminiatyr- och gobelinmålning.
Nybrogatan 44a, Ö. 78. Dagmar Ström.

OPTIKER
Glasögon Optiker BJÖRNÖ
58 ODENGATAN 58 (vid Odenplan)
Ende specialaffär i Vasastaden.
OBS.! SVENSKA AFFÄRSMETODER.

parfymeri AROMA
Kungsgatan 13

SLIPERI
NORRMALMS SLIPERI
Regeringsg. 92 — Tel. 147 87
Utför slipning av alla slags
Saxar, Knivar, Kirurgiska Instrument etc.
Noggrant arbete! Humana priser!

SÄNGKLÄDER
SÄNGKLÄDER
Filtar, Täcken, Madrasser, Fjäder, prima från 2:25, 1/1 Dun fr. 6 kr. Glansull, Tagel, Krollsplint m. m.
EMELIE BLOMGREN
Döbelnsgatan 46 • Tel. N. 156 60
STOCKHOLM

TRIKÅATELIER
Önskar Ni en verkligt vacker och välsittande Jumpers eller Klänning i trikå. Beställ den med förtroende hos oss, vi utföra allt till belåtenhet.
Trikåatelier LAMBERTZON
Jakobsbergsgatan 28. Tel. 71 95.

TVÄTTINRÄTTNING
Den omtänksamma Husmodern
vänder sig alltid till
LUNDA Tvättinrättning
Telefon: Drottningholm 20 och 190

Övergångsårens känsloliv.

Några utdrag ur Charlotte Bühlers bok, Ungdomsårens själsliv.

II. Sexuallivets utveckling.

Verksamhetslust och orolig spänning är hos alla levande varelser könsmognadens förebud. Olustig, butter och sur ter sig den unge. I trots och vildhet, med lynnesutbrott eller slöhet reagerar man mot allt kroppsligt och själsligt obehag. Man undviker andra och är hjälplöst upptagen med sig själv, kväljer sig och vet inte varför. Om och om igen blir detta skede skildrat i dagböckerna. Så skriver en flicka på sexton år:

»Det är så bundet i skolan. Jag skrattar och för väsen och är så olustig och gräslig. Var dag som jag vaknar och *inte* har skolan, icklar det mig. Och var dag som jag *är* i skolan, så icklar det mig också, fast inte fullt så mycket. För i skolan glömmer jag mer, bedövar mig. Men när jag sen ska gå hem så gruvar jag mig, gruvar mig, och drar hellre omkring på gatorna. — När andra månskor är ledsna så vet de varför. Men jag vet aldrig vad det är som kväljer mig så gräsligt.»

Och en trettonårig flicka:

»När jag stiger upp dödstrött på morgonen, så stampar jag i andanom med foten (i verkligheten är jag alldeles för trött) och säger mig själv: I dag skall jag skoja värre än nånsin — jag vill glömma, ingen får ana vad jag tänker. Och när jag sen är mitt i det, bland kamraterna, alltid där det är som galnast, och har glömt allt annat, då känner jag en riktig helvetesfröjd! Och gör ännu värre väsen och är blind och döv mot allt. Om då någon ropar: Är du galen, hur kan du våga! — så gör jag alltid precis vad som mest ska sätta mig i klistret. Och blir ännu galnare och bryr mig inte om något. Det är mig allt detsamma, tills jag får se —> (den hon svärmar för).

Detta är en 16-årig gosse, en storstadsyngling, begåvad, intresserad, gymnasist. Han skriver:

»Om driftlivet. Om bara någon kunde säga mig, ifall en enda av mina jämnåriga, som jag känner, får lida på samma sätt som jag under trycket av det vaknande könsmedvetandet. Nej, inte längre vaknande, utan redan uppflammande — ja ibland — ibland glödhett sjudande. — Ah, denna längtan, som ibland tycks mig så hög, ibland bara satanisk, som följer mig genom dag och natt, genom dröm och vaka — säg mig bara en enda av mina skolkamrater, en enda av mina bekanta som kunde säga åt mig: jag förstår, jag känner som du. — Så skulle jag kunna bära det. Men jag tror inte det finns någon. Så ensam känner jag mig. O Wedekind! —

Bara en enda människa som verkligen förstod mig i det här! Jämt hör jag sånt där halvt vitsigt, halvt lättlärdigt prat om kärlek och flickor, frieri och förälskelse, ganska oskyldigt, som det brukas oss pojkar emellan. Och ändå — det är alldeles annorlunda mot som det är för mig. Men inte en enda som jag kan tala med det om.

En förtjusande flicka, som jag jämt möter på skolvägen, fyller mig nu alldeles. Inte är jag kär. Det ordet retar mig. För jag vet vad det betyder i grunden.

— Aldrig, aldrig kan jag få bjuda hela mitt hjärtas skatt av kärlek åt en flicka — ty, ja — man får ju inte älska verkligen utan att vara tvungen att giftas. Och för att giftas har jag en oändlig motvilja. Ett otäckt alternativ. — Jag önskar egentligen så litet men kan aldrig — aldrig få uppfyllelse. Jag önskar mig hjärtats kärlek från en god, vacker, duktig flicka, som jag kunde tala med och ha roligt tillsammans med, som jag ibland fick kyssa och ibland smeka — men intet vidare. Jag skulle inte vilja hindra henne att gifta sig med en annan, vänskapen skulle ändå bestå . . .»

Denna dagbok är särskilt intressant därför att den visar hur i dessa år *ostört bredvid varandra* kan finnas *en stark sinnlighet* och å andra sidan *en glödande platonisk kärlek.*

Nu blir det en stor skillnad om de unga *före* fullmognandets tid, alltså *innan* de *båda* utvecklingslinjerna, *den kroppsliga och den själsliga mognadens, hunnit mötas,* om då de unga komma in i regelbundet sexuellt umgänge eller inte. Göra de det inte, d. v. s. om den kroppsliga könsmognaden inte genast tages i anspråk, uppstår en *inre spänning av allra största betydelse. Det är den själsliga oron under denna så konfliktrika tid som leder till ett intensivt andligt liv,* till ett särskilt rikt utbyte i umgänget med ytterverlden, vilket allt på ett ingripande sätt kommer att *för framtiden bestämma individens andliga nivå.* Siegfried Bernfeld har ungefär samtidigt med oss (prof. Bühler och hennes medarbetare) för första gången beskrivit denna företeelse, »den utsträckta pubertetet» och framhållit dess betydelse för kulturlivet. En rikedom av sakligt produktivt arbete och en stor del subjektiv produktion härrör från just denna typ av människor i just denna åldersperiod.

Om den andra typen, den som *före den själsliga mognaden* utnyttjar den kroppsliga, veta vi mycket mindre, eftersom den ju är *så mycket mindre produktiv.* Det har i alla fall lyckats Hildegard Hetzer att få ett grepp om det hämmande inflytandet från ett alltför tidigt sexualumgänge. Under två års lopp har hon tecknat upp sina samtal med tio unga flickor, och har kommit till följande resultat: De 5 av dessa flickor som under övergångsåren avhöllo sig från sexuella erfarenheter, visa, efter vad som framgick under de förtroliga samtalen, en övervikt för allmänna och kulturella intressen. De andra fem flickorna däremot, som under denna tid knöto sexuella förbindelser, blevo tydligen så tryckta av denna press, att de vid sidan av sitt sexuella intresse knappast hade rum för något annat.

Här visar sig alltså i dessa grupper av olika livsföring den överhandtagande sexualiseringen av livsintressena genom de alltför tidiga sexualupplevelserna, och omvänt den tilltagande rikedomen av kulturella och andra intressen under en *utsträckt pubertetsperiod.*

Ungdom. Efter en målning av den ryktbara unga wienskan Mariette Lydis.

III. Ungdomens känsloliv.

I den mån som den oroliga tränaden och trängtan får grepp om själen, träder den fram som den typiska ungdomslängtan. Ensamhetskänsla och sökande, driftliv och olust vid det närvarande — allt förenar sig då hos ungdomen i *längtan.* Längtan bort från det närvarande, längtan efter ett väsen, som kan hjälpa och förstå, som menar gott och kärleksfullt, som ger ro mitt i företeelsernas växling och flykt och som låter det nyförvärvade jaget bestå. Längtan — den mångfald av former som detta lidande klär sig i, och den mångfald av ungdomliga uttryck för vad som på en gång är smärta och lust, stolthet och nedtryckthet, den är outtömlig. Vi måste dröja något utförligare vid denna upprinnelsepunkt för ungdomsupplevelserna.

Den unga flicka, vars dagbok jag har givit ut, valde som mätto för hela sin ungdomstid den av hennes egna dikter, som gav uttryck för hennes längtan, hennes ensamhet.

Jag har ingen mänska, ingen Gud,
som jag en enda gång kan gå till
när jag är i nöd.
Är alltid ensam,
med milda, mjuka, ömma händer
kommer ingen
som löser mitt kval,
som räddar mig
från ont, från mycket ont.

— Den första längtansrörelsen söker efter en vän, efter den förstående vännen. Hålla kär måste hon också kunna, denna förstående människa, och låta sig hållas kär. Så strävar sig gemensamhetsbehovet ut ur isoleringen. Hos gossar senare än hos flickor. Framemot 17 år först hos gossar, men hos flickor redan vid 14. — Hellre en vuxen, överlägsen vän, än en jämnårig. Men inte en kylig, på avstånd stående hjälpare, utan en som själv lever med, som i förståelse lider med. Och det är karaktäristiskt hur en älskad människas sorg över den unges fel känns som den tagg vilken kan mana till bättring. Inte insikt, inte den egna viljan kan hjälpa, utan den älskade människans sorg, den drar uppåt. Detta är en för ungdomen egendomlig känslovåg, som man väl måste förstå. Erotiska, ja, även sadistiska drag finnas däri, glädje i den andres sorg, och en barnslig längtan efter att få smyga sig intill, att få se upp till, att låta sig bäras och ledas. Den egna svagheten i kampen avnjuter man med en viss vällust, ty den ger berättigande åt att man låter sig kelas med och ledas som ett barn. Och denna höga, älskade människa måste sörja över denna svaghet — en ung människa kan koketteera med sin svaghet, som i andra stunder kan kännas nog så bittert allvarlig. Med sin hjälplöshet friar den unge till den vuxnes kärlek, söker fästa hans ögon på sig, känner sig därigenom ha någon betydelse för denne. — Dessa lika komplicerade som karaktäristiska känslosammanhang, som bottnar halvt i det erotiska och halvt i ett barnsligt skyddsbehov fordra en psykologisk förståelse som ännu icke meddelas i uppfostrares utbildning. Och bitter orätt gör en uppfostrare mot den unge, när han avvärjer detta erotiskt betonade hjälpsökande som något oäkta, som medel för ett »orent» mål och så skjuter ifrån sig ansvarets börda. En sådan hållning kan bara beteckna som kall egoism.

Trots alla överdrifter är den unge verkligen i nöd och behöver en förstående människa. Och en 15-årig flicka har nog rätt när hon skriver att det är efter en förstående människa, som *»egentligen alla var på sitt sätt längta».*

Om sig själv skriver hon — hon är då 16 år — efter att förgäves ha försökt närma sig sin lärarinna:

»Jag ville ju så gärna få ha henne som — ja, hur ska jag uttrycka mig — 'en förstående' — men det kan visst inte bli så . . . Vad är det egentligen man söker, vad är det egentligen man längtar efter? För ögonblicket är det helt enkelt efter en människa. Jag kan inte bara gå och bita in mig i mig själv, det går inte. Vart skulle det bära hän? Jag skulle vilja ha någon, som jag kunde berätta för och som i sin höghet tröstande lade sin hand på mig — och som kunde förstå det lilla ynkliga som jag har inom mig.»

Detta är äkta. Och det kommer tillbaka i alla dagböcker. Också alldeles fritt från någon erotisk betoning, bara sån ett behov att tala ut. Till exempel detta från en 17-årig gosse:

». . . Vi kom in i en riktig diskussion, och han visade sig vara en verkligt modern teolog, och nog skulle jag ha kunnat fortsätta ännu ett par timmar att samtala, om det inte hade blivit för sent. Men vad jag blev glad att det verkligen för en gångs skull finns en lärare, som man kan samtala förståndigt med.»

Och ungefär ett år senare skriver densamme:

»Jag saknar någon, som jag verkligen kunde tala upprinktigt med, om mina ideal, om dikter och om religion — det må vara med en man eller en kvinna.»

Och detta är en gosse på 13½ år:

»Det är kväll. Min klocka tickar, annars sover alla. Jag slog just igen en färdigläst bok och torkade fårarna ur ögonen. Om det var sentimentalitet eller ynklighet, det vet jag inte. Boken handlar om en pojke som tillsammans med en vän kämpar sig fram till arbete och till tro. Vännen dör och han blir där stående. Jag har jämt den känslan att jag behövde en vän, som fullständigt kunde gå in i mig, som jag kunde säga alla mina tankar åt och som höll av mig. — Jag vet ju att just inga månskor tycker om mig, och det skulle jag tycka vore alldeles rätt, om det bara funnes en, som ville vara min vän. Då skulle jag säga mig, att om jag är något värd för en, så gör det mig detsamma med de andra. — Men nu tror jag att det är en skam att inte ha en vän . . .»

(Forts. i nästa n:r)

Vilket?
Naturligtvis AMAFLOR
Championeringspulver
För såväl ljust som mörkt hår i paket à 35 öre.

En bilderbok.

Till Nordiska Museets femtioårsjag i år gavs för Skansenföreningens räning ut en bok som kallas *Skansenboken.* Den återger i 56 utsökta fotografier en rad av de vackraste och mest karaktäristiska av Skansens bilder: De gamla gårdarna mot mjuk och solbelyst grönska, Seglorakyrkan och klockstapeln från Hällestad i strålande rimfrost, detaljer från arbetet, som utföres i stugorna av välförfarna gummor vid spinnrock och ljusstöpning. Den första bilden är en utsikt över Stockholm med Skansens lummiga sluttning i förgrunden, Strandvägens husfasader som sitter ett skimrande band över tavlan, där Nordiska museet är den ståtliga mittpunkten. Varje träd kommer till sin rätt, varje torn i den töckniga staden framträder i sin egenart. Det är en utmärkt vacker bilderbok.

Men den är inte bara intressant som en avbildning av Skansen med Stockholm i bakgrunden. Den ger i några typiska drag en bild av hela Sverige, där var och en kan känna igen något, som är för honom särskilt välbekant och i vars åskådande han kan med nöje och rörelse försjunka.

Inledningen till Skansenboken utgöres av ett litet upprop »Till alla Vänner av Nordiska Museet och Skansen», där man får veta hur det går till och vad det innebär att bli medlem av Skansenföreningen. Alla under 1930 nytillträdande medlemmar få Skansenboken i present, en lockande förmån, då den inte finns tillgänglig i bokhandeln. Till året förberedes också en populär årsskrift som skall innehålla meddelanden om Skansens verksamhet och hembygdsvärden i Sverige för övrigt. Medlemskapet medför vidare personligt frikort till Skansen och Nordiska Museet, rabatt på en del av deras publikationer m. m. Årsavgiften är tio kronor, för medlem bosatt utanför Stockholm fem kronor. I dessa avgifter beviljas emellertid en del lättnader. Om i en familj *en* medlem inträder i Skansenföreningen för tio kr. få övriga familjens medlemmar, om de bo tillsammans, årskort för tre kronor. För föreningar medges i allmänhet ingen rabatt. Men att Skansen skall vara lättillgängligt för skilt för dem, som måste tillbringa somrarna i staden, beviljas för *anställda inom samma företag* nedsättning till sju kronor för årskort, om tio kort rekvireras från samma arbetsplats. T. ex. banker, post, telegraf, butiker, etc. Ansökan skall vara försedd med intyg från avdelningsföreståndare el. dyl. Alla vidare upplysningar rörande medlemskap i Skansenföreningen, årskort etc. meddelas från Skansen, tel. 713 10.

Årskort för 1931 gälla, enligt gammal god tradition, redan för inträde till julmarknaden i år, som börjar den 14 dec.

Ida Norman ≈ Skomagasin
Humlegårdsgatan 6 • Tel. 786 15
Rekommenderas
REPARATIONER UTFORAS
REELA VAROR
Vid uppvisandet av denna annons lämnas 5 % rabatt
LAGA PRISER

Sköljkannor
Maggördlar
Grossesgördlar
Åderbråcksstrumpor
samt alla slags gummivaror
m. m., m. m.
Telefon: "Instrument-Kifa"
KIFA
31 Regeringsgatan 31
KUNGL. HOVLEVERANTÖR

Två psykologer.

A. von Krusenstjerna: Fröknarna von Pahlen. I. Den blå rullgardinen, 7.50. II. Kvinnogatan, 7.50. Bonniers.

Nora Hoult: En kvinnas hand har slagit mig. Hökerbergs, 6.50.

Agnes von Krusenstjerna har genom ett nu 13-årigt författarskap befäst sitt anseende såsom en där skriver böcker som verkligen tala till moderna människor och ger dem kunskap om det de önska. Vad är då innehållet i hennes böcker? Först och främst psykologi. Barnaårens psykologi och ungdomsårens, många gånger så främmande för oss äldre, som mistat den fantasiens »blåa rullgardin», som stänger den s. k. verkligheten ute för barnaögat. I sin nya serieroman »Fröknarna von Pahlen» ger hon oss en utvecklingshistoria i stil med de välkända böckerna om Tony. Men det starka intresse för det psykopatiska, som där kom till synes, glimtar här blott fram [illegible]personer. Den till huvudpersonen [illegible]rkt koncentrerade skildringen har här vidgats och gett rum för en hel värld.

Petra von Pahlen och hennes lilla systerdotter Angela äro blott en länk i den gemenskap vi komma in i. »Den blå rullgardinen» ger oss bilder från det lugna lantlivet med den poesi som ligger i de små händelserna, de vackra sommardagarna, det harmoniska familjelivet, som det endast numera leves på landet. Petra upplever här en kort kärlekshistoria, som river upp och blottar vad som låg dolt under den harmoniska ytan. Hon tänker och känner med en våldsamhet som hon aldrig anat. En poetisk vådeld lyser och flammar i detta kapitel och gör det till en av glanspunkterna i boken.

Bokens andra del »Kvinnogatan» för oss in i staden. Några rappt skrivna kapitel i början ge oss en från bild av den moderna läkarengrosshandlaren och det på all personlig omvårdnad blottade barnbördshuset. »Storkens» problem är uppe och barnens vara eller inte vara diskuteras på flera ställen i boken. Den hymn till livet och släktet som tonar genom det hela är det en judefamilj som framför. Den moderliga fru Betty, hennes bror kvinnoläkaren [illegible]ch f[illegible]rn patriarken, alla glädja sig åt [illegible] och fruktsamhet. Ett fint [illegible]t drag hos författaren. Men hymnen störes betänkligt av de gälla, skärande nödropen från barnbördshuset och den kväljande procedur, som författaren utan skonsamhet låter oss bevittna.

Största delen av »Kvinnogatan» spelar emellertid på en hushållsskola på landet och där få vi åter njuta av Agnes von Krusenstjernas kunskaper i ungflickpsykologi. Flickpensioner är ett omtyckt ämne för författarna, men ack huru sällan bli de intelligent skildrade? Karikerade lärarinnor och odygdiga flickebarn, lite romantisk känsloströmning och så är boken färdig! Här är det något annat, nämligen verklig karaktärsskildring. Det glimmar av satir, det blomstrar av poesi. Där äro de båda systrarna Riken och Fredrika, som förestå skolan och blanda in Gud i allt sitt görande och låtande. Man är frestad att citera: »Gud, låt mig vara god i dag, tänkte då Riken med sammanknipna ögonlock. Och som om Gud genast villfarit hennes begäran, fick hennes ansikte ett uttryck av en tunn godhet, som om man dragit över det med blänkande fernissa.» Bonddottern Linnéa står i skarp relief mot de övriga flickorna, hon är en karaktär. »Hade icke Linnéa i sitt väsen något både av metallens rena klang och av slitstarkt garn, spunnet av ull från boskapen och färgat av saft från ängarnas blommor.»

Agnes von Krusenstjerna förstår att behandla svenska språket. Det är en njutning att läsa hennes böcker både för formens och innehållets skull. Hon har den egenskapen gemensam med Selma Lagerlöf att kunna avrunda kapitlen till små konstverk. Ett kapitel — ett människoöde —. Hennes värld är också vid — hennes människointresse glupskt. Därför förebådar hon ytterligare en volym om Fröknarna von Pahlens vidare öden. Den avvaktas med intresse.

Titeln på *Nora Hoults* nya bok »En kvinnas hand har slagit mig» låter nästan som en utmaning och en tendens. Men den är raka motsatsen. Den är en naturalistisk skildring av en förfallen man och hans krogpromenader, hans hem, hans hustru och barn. Titeln är ett av hans yttranden på krogen, där han sitter i dimman och skall förklara för sig och sin vän orsaken till att han kommit på dekis, oaktat han med sin bildning hade förutsättning att bli en framstående advokat. Han skyller på hustruns tilltagande kallsinnighet, på hennes scener, som hon ställer till, när han kommer hem på nätterna. Han skyller på allt utom på sin egen slapphet, brist på moral och arbetsförmåga. Största delen av boken upptages av hans resonemanger och stämningar. Man får se honom om morgonen, då han med goda föresatser slår sig ned på sin advokatbyrå. Man får följa, hur hans spritbegär bearbetar honom och hur groggen gör honom uppiggad, glad, drömmande, filosofisk, ångerfull efter vartannat. Anmälaren har aldrig läst en så trovärdig och noggrann beskrivning på dessa tillstånd förr. Det kan tänkas, att svenska folket, som, hur främmande det än står för psykologiskt skarpsinne, ändock aldrig sviker i intresse, när det gäller fyllans psykologi, här har fått något som tilltalar dess smak.

Det beklämmande intryck, som läsaren får av mannens obönhörliga gång mot förfallet, mildras något genom ljusglimtar från hans barns omedelbara lekfulla värld. Nora Hoult känner tydligen både små och stora i grunden och hennes bok håller måttet när det gäller att göra dem levande för oss. Vi skiljas från den olyckliga familjen med en vemodig suck, att livet skall behöva vara sådant men också med en stilla undran varför moderna, unga, skickliga författare alltid intressera sig för instinktlivets sämsta sidor, det dekadenta och urspårade. Finns det inte lika mycket psykologiska finesser att klarlägga i det livsdugliga och friska elementet hos moderna människor. Det skulle onekligen vara mer uppfriskande att läsa sådana böcker.

E. W—ns.

Hos Redaktionen av Tidevarvet

anhålles om plats för nedanstående:

För alla dem, som tänkt — kanske hoppats — att Lapporörelsen i Finland numera spelat ut sin roll, blev det stora mötet i Lappo den 22 och 23 november ett överväldigande bevis för att så ingalunda var fallet. Livskraftigare än någonsin slöto dess anhängare upp kring mötets program, omfattande en fortsatt aktion till värn och vidare utveckling av fäderneslandets stats- och samhällsliv. Från alla delar av landet och från alla partier (utom vänstern) hade befullmäktigade representanter till ett antal av 800 infunnit sig; då utom representanterna ännu hundradetal anhängare kommit tillstädes var det faktiska antalet mötesdeltagare långt större.

De svenskstalande voro denna gång närvarande talrikare än vid de tidigare mötena. Som talare och referenter vid mötet uppträdde kända och ansedda kulturpersonligheter ur bägge språkgrupperna. De namn, som nämnas äro emellertid sådanas, som ej tidigare låtit tala om sig i det partipolitiska livet, vilket ju måste konstateras, som ett lovande tecken för framtiden.

Vi ha således äntligen kommit därhän i Finland, att även andra röster än partikoryféernas kunna bli hörda! Allmogens sundaste element och värdiga representanter för intelligens och kultur stå nu sida vid sida besjälade av samma eniga vilja att länka landets framtida öden i sundare, lyckligare riktning än hittills. Utom sin första impuls — kommunismens bekämpande och bortelimnerande ur landets offentliga liv — omfattar rörelsen ett vidsträckt reformprogram på det politiska, sociala och ekonomiska livets områden. Inför detta, för landet synnerligen nödvändiga, stora förnyelseverk, till vars bärare rörelsen gjort sig, blir allt tal om dess nedläggande nu, då endast första segern vunnits, fullkomligt meningslöst, men utgör på samma gång ett tecken på bristande förståelse för tidens mest trängande krav.

Alla de störande biföreteelser, som vidlätt Lapporörelsens första skede, måste väl nu anses övervunna; renad från ytterlighetselement och stärkt genom anslutning av kvalificerade krafter skall den fullfölja sin mission i det finska folkets utvecklingsgång och väckande och sporrande skall den verka ännu långt utöver landets gränser. Framtiden allena må förbehållas att kunna fälla ett slutgiltigt omdöme om denna spontana folkrörelse, som slutit upp att värna höga, mänskliga värden. Men under dagarna för det senaste Lappomötet gingo mångas tankar fyllda av hopp och förtröstan till de män, som samlats däruppe på slätten, fullt beslutna att tjäna framtidens sak.

Åbo den 24 nov. 1930.

Lotti Silfverberg-Jaattinen.

UNGA ARBETSLÖSA.

(Forts. från sid. 1)

ensam i sitt slag. Tvärtom, vi hoppas att flera av Tidevarvets läsare skola kunna berätta om något liknande. Vi ta med glädje emot skildringar från andra håll. Men Norrlandsgatan 17 ligger oss närmast till [illegible]nds. [illegible] vi tro, att kännedomen [illegible] vad arbetet där har givit för resultat är viktigt för hela inställningen till det problem, som nu hotar att pressa ungdomen till jorden under sin kvävande tyngd.

Felet i allmänhetens uppfattning om den arbetslösa ungdom, som exempelvis Hemgården kommer i beröring med, är enligt magister Öhlins mening det, att man utgår ifrån att det är undermålig eller abnorm ungdom. Man dömer efter dem, som kanske tigga och stjäla och som faktiskt inte bry sig om att arbeta. Men alla de andra, som med hela sin kraft längta efter ett arbete, som de inte kunna få, dem kommer allmänheten inte i beröring med. De flesta av pojkarna, som komma till Hemgården, äro bra ungdomar. När magister Öhlin går igenom kortpacken läser han från vart eller vartannat kort: fadern död, föräldrarna skilda, föräldrarna okända, bor inackorderad etc. Det är pojkar, som genom sina hemförhållanden gått miste om den utrustning, som skulle göra dem jämställda med sina jämnåriga. En pojke såväl som en flicka behöva två föräldrar. Om de sedan efter 99 misslyckade försök att få arbeta gripas av missmod och låta bli att försöka den hundrade, är inte att undra på. De ha genom omständigheter i livet nästan i alla avseenden haft sämre förutsättningar. Vem kan då begära att man skall lyckas så bra. Hemgården vill icke omhändertaga, den vill giva förutsättningar och vinna samarbete med ungdomen själv.

Betecknande för deras uppförande är, att ledningen aldrig behöver tillgripa några disciplinära åtgärder. Även de dagar, då Hemgården besöks av ett nittiotal pojkar, har ännu aldrig förekommit något som givit anledning till anmärkning.

Det viktigaste är att lösa dem ur isoleringen och föra dem tillsammans med andra människor, få dem att känna sig som vanliga pojkar, som göra upp planer och gripas av intressen. I det fallet äro folkhögskolorna idealiska. De vilja också gärna ha samarbete med städerna. De ge en helt ny känsla av samhörighet och jämställdhet. Stockholms exempel att ge kommunala stipendier upp till 100 kr. pr man och kurs för besök vid folkhögskolor har börjat följas av andra städer. Norrköping t. ex. delar ut kommunala stipendier upp till 60 kr. Till vinterkurserna början den första november foro inte mindre än 38 Hemgårdspojkar ut till olika folkhögskolor.

För dem som inte kunna antaga ett sådant erbjudande har Hemgården sökt ordna andra möjligheter genom de praktiska arbetskurserna i snickeri och bokbinderi. Där kan sysselsättas ett femtiotal. Vilket intresse, vilken flit och skicklighet! Där stå t. ex. ett par ljusstakar, som en av pojkarna skurit i trä, ett arbete, som kostat honom veckor av tålamod. Men där har han också fått framträda som en liten mästare, med en ihärdighet och händighet, som ger honom en arbetares värde.

Magister Öhlin berättar om hur man anordnat skolköksksurser för pojkarna — egentligen i stället för samkväm — och med vilken förtjusning och munterhet de arbetade med allt som förekom. Det var en utmärkt kvällssysselsättning att lära sig laga enkel, reell mat till billigt pris. Intresset var enastående och maten god.

Samhället får inte låta de arbetslösa bli som en klass för sig. Men här kommer man in på en annan sak: Bristen på människovärdiga bostäder. Det behövs ungdomshotell, särskilt för pojkar, som om möjligt ha ännu färre möjligheter än flickorna. Ungkarlshotellen, där de nu kunna bo en fem, sex stycken i samma rum — för 1.15 kr. pr natt — kunna visserligen vara bra, men de passa inte för *ungdom*, som just skall börja grunda sina vanor och välja sin självständiga stil. Här ha vi ännu mycket att lära av t. ex. Förenta staternas storstäder med sina stora ungdomshotell, där var och en får sitt eget lilla rum för en billig penning. Det är en praktisk anordning, som varslar om en ny uppfattning av genomgripande betydelse. Vi efterlysa den stora donatorn!

C. H.

Vita Tvätt-Björn är billigast.

För två år sedan, när vi släppte ut våra 50-öres normalpaket, gjorde vi, trots att vi redan då voro billigast, en kraftig prissänkning genom att göra paketen större än andra tvättpulverpaket i liknande prislägen.

Ett 50-öres paket Vita Tvätt-Björn väger 340 gram och är därför trots konkurrenters prissänkningar alltjämt det billigaste självverkande tvättpulvret. Jämför alltid pris och vikt. Samma förhållande gäller om Tvätt-Björns 75-öres paket i jämförelse med tvättpulver i liknande prisläge.

Vita Tvätt-Björn är ett "lufttorrt" pulver, som ej förlorar i vikt, då det en tid stått i rumstemperatur. Andra tvättpulver som kunna innehålla ända till 30 à 35 % vatten förlora avsevärt av sin ursprungliga vikt och har ju därigenom motsvarande mindre värde.

Vita Tvätt-Björn består till väsentlig del av oleintvål, som är den finaste tvål vetenskapen känner. Därför löser Vita Tvätt-Björn smutsen bättre än andra tvättpulver.

Vita Tvätt-Björn är fritt från klor, vattenglas och andra skadliga ämnen och kan därför användas till all slags tvätt.

H 279

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1930 sin åttonde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 6 dec. 1930 — N:r 48

Prenumerera
på TIDEVARVET för år 1931.
Pris 6 Kr. per år.

EN RÖRELSE.

(Forts. från sid. 1)

på den avgörande skillnaden mellan dem som stödja och böja sig för det enda rätta och dem som icke göra det. Dessa senare gäller det att omedelbart oskadliggöra, utrota,

I den mån som en rörelse blir diktatorisk, d. v. s. erövrar den politiska makten för att genom den stadfästa sitt monopol på att företräda den enda rätta uppfattningen om vad det allmännas väl och säkerhet kräver, i den mån måste den begagna sin makt att omedelbart uppspåra alla oliktänkande, alla »statens fiender». Begagnar den sig av lagstiftningen måste den göra en särskild slags lagar, som dra ett streck över all strävan — sen franska revolutionens dagar — att komma fram till »allas likhet inför lag» och till att brott skall kunna dömas endast för sävitt det konkret och otvetydigt är beskrivet i ett bestämt lagrum. Diktaturens speciella lagar särskiljer från alla andra medborgare *en* slags människor: fienderna till det enda rätta. Dem gäller det att beskriva — *så vittomfattande*, att ingen undkommer. Dem gäller det att oskadliggöra, *så grundligt*, att deras namn helst blir utplånat.

Lagar av denna typ kan man nu plocka i riklig mängd i ett skrämmande stort antal av världens länder. Ett exempel ur högen är en av Italiens lagar från 1926, som ger särskilda statliga provinskommissioner rätt att till tvångsarbete döma personer, som »av det allmänna ryktet utpekas som farliga för statsordningen» eller »som begått eller visat sig ha för avsikt att begå handlingar, ägnade att rubba nationella, sociala eller ekonomiska institutioner etc.» — Bredvid detta sätta vi en av de nyligen av Finlands riksdag antagna s. k. kommunistlagarna.

Den nya *vallagen* säger:

»*Valbar är dock ej den, som tillhör sådan förening, organisation eller annan sammanslutning, som är verksam i syfte att våldsamt omstörta Finlands stats- och samhällsskick, eller avser främjande eller understödjande medelbart eller omedelbart av sådan verksamhet, eller som under förloppet av de tre närmast föregående åren verkat till förmån för sådan sammanslutning eller på annat sätt främjat en verksamhet i nämnda syfte.*» (Spärrningen gjord av oss.)

Det är med sådana lagar som, efter vad det synes oss, Lappo-»rörelsen» måste anses bära diktaturens kännemärken.

Under franska revolutionen gjordes en karikatyr föreställande Robespierre som med egen hand guilliotinerade den siste av »revolutionens fiender». Han måste göra det själv. Ty han var själv den siste — av »revolutionens vänner», den ende som han till sist kunnat erkänna som sådan. — Det är det öde som de moderna diktaturerna tycks dela med de gamla despoterna, att de till sist möta »statens fiender» överallt. »Vem kan leva i en sådan dödsångest», sade Cæsar, den förste i världen, som vågade taga titeln »diktator på livstid». Och han avskedade sin livvakt — och blev mördad.

—

Idyll och romantik.

Vad vill svensk konst av i dag? På detta borde man väl få svar på den utställning, som nyss avslutats på Galleri Modern: »Ett tvärsnitt genom svensk målarkonst av i dag.»

Man går med en viss spänning från tavla till tavla, från vägg till vägg. Men man blir så småningom allt mer och mer besviken. Man återser en massa gamla bekanta bland konstverken och ser ganska få målade 1930. Inte för att det egentligen spelar någon roll, de skilja sig ändå inte från de äldre. Det mesta är diskret och förfinat och färglöst.

Gustaf Carlström: Slagsmålet.

En, vars tavlor dock inte äro färglösa, är Nils Dardel, som här deltar med några äldre saker. Dardels konst skulle vara givande för en psykoanalytiker. Han hopar bisarra motiv på ett sätt, som liknar drömmens skenbart nyckfulla, symboliska bildspråk. En herde och två kvinnor, nakna, dansande, förenade med slöjor, omgivna av kretsande rovfåglar och lilafärgade råttor. En tjock, brokigt klädd kusk ramlande huvudstupa utför en brant, medan en ridande kvinna skjuter av en revolver mot en förföljande tjur. Dans runt ett stympat träd, bredvid vilket en man klättrar upp på en stång, förgäves sökande nå ett par kvinnor och förföljd av en rival med kniven mellan tänderna. Medan Dardel skoningslöst blottade sina drömmotiv, var hans konst psykologiskt fängslande — helst med hjälp av Freuds Traumdeutung. Nu har han blivit en ytlig fåsör.

Den konstnär, som kanske intresserar mest är Gustaf Carlström. Hans tre tavlor äro sinsemellan mycket olika. »Slagsmålet», inspirerat av gamla holländska förebilder, är ändå mycket riktig och verklighetstrogen. Svenska landsbygdens tristess en lördagskväll, som tar sig uttryck i slagsmål. Den har liv och färg och must. »Meditation» är en utmärkt miljö- och människoskildring. Den gamla gubben och gumman med hopknäppta händer, i förgrunden dotterns likkista. De äro trötta, utslitna, men ändå inte nerbrutna.

Stig Blomberg visar i några terracottareliefer sitt intresse för det produktiva arbetet. De äro frodiga och dekorativa. Blomberg och Carlström äro egentligen de enda på denna utställning, som synas ha intresse för arbetande människor.

Grünewald har ett mycket skönt och ganska banalt porträtt av fru Tora Bonnier, men även ett av herr E. Josephsson, som har både karaktär och charm.

De konstnärer, som annars intressera, äro några landskapsmålare. Först och främst Leander Engström, tyvärr endast representerad av ett norskt landskap. Men hör han egentligen till svensk konst av i dag?

Gideon Börje vill verkligen uttrycka något med sina tavlor. Hans »Vårvinter» ger en syntes av något som konstnären verkligen upplevat och känt, inte bara sett.

Erik Detthow hör också till de årligt sökande, som inte arbeta med klichéer.

Carl Gunne är mycket berömvärd i sina försök att återge Norrlands romantiska skogar och forsar.

Men — resten? Ja, sedan återstår egentligen de mera kända konstnärerna i Falangen. T. ex. Linnqvist, Dahlskog, Sköld, Percy, Jolin, Fougstedt. De äro alla på sitt sätt aktningsvärda — men ointressanta.

Allt är så slätstruket, så borgerligt tråkigt. Inför en del, t. ex. Gunnar Svenssons oljetryckstavlor, blir man förvånad att de fått komma med. Man längtar efter ungdom, trots, uppror, framåtanda i denna stillastående luft. Man skulle ha anledning att misströsta, om verkligen utställningen representerade »svensk målarkonst av i dag». Men det gör den inte. Dels saknas en del mera kända konstnärer, såsom Mollie Faustman, Vera Nilsson, Richard Lindström, vilka skulle livat upp den bleka försiktigheten. Dels finns det andra — yngre — konstnärer, som också ha andra ideal.

En av dessa är Kalle Hedberg, som just haft utställning hos Gummesson. Hans konst är inte lättillgänglig. Man måste ge sig tid att själv uppleva vad konstnären tänkt och framföralltt känt, när han målat. Det utmärkande för honom är en upplösning av formen för att få fram det, som ligger bakom det yttre. Han förnimmer färgerna som musik. Färgskalan är ganska begränsad, mustiga, mörka toner, brunt, rött. Han målar landskap så att man ser hur det lever och vrider sig i kval. Lapplandsgubbar, som stretat och arbetat, fått hård hud och rynkor. Unga, hoppfulla kamrater. »Armod» ser man egentligen inte vad den föreställer mer än en dödskalle. Trots detta ger den ett oerhört gripande intryck av kval, nöd, ångest, fasa. »Vår flod» däremot är mera optimistisk. En ström av glittrande vatten, som väller fram, oemotståndligt. »Modellstudie» är också mera optimistisk genom sin samlade kraft och energi. Efter den jämna slätstrukenheten på Galleri Modern blir man dubbelt uppmuntrad av att träffa på en konstnär med temperament, vilja och fantasi.

Lilly Arrhenius.

—

Ny bok av
EBBA PAULI.

Den vardande människan.

Ur innehållet: *Är människan ond eller god? Vår tro på det onda. Personlighetsliv och gruppliv. Kroppsliv och själsliv.*

Pris häft. kr. 4:—.

BIRKAGÅRDENS FÖRLAG.

Trygghet
när Ni genom
Folket
och
Samarbete

Kooperationens
försäkringsanstalter

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
1 text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1930
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

?
Råd och Rön

HÄMORRHOIDER
botas lättast med

Omedelbar lindring. Ett stort antal läkare i utlandet använda **uteslutande detta medel.** 100-tals läkareintyg. Fås å apotek à 2,95 pr tub. Bruksanvisning medföljer.
Generalagent för Skandinavien
MEDISANA, Malmö.

"Deras verkan
var överraskande god. Trötthetens försvann rätt snart och arbetsförmågan ökades betydligt. En känsla av arbetsglädje och välbefinnande inställde sig"
skriver bl. a. en känd kontraktsprost och hovpredikant om Sanokapslarne.
Intresserar Eder snabbaste och tillförlitligaste sättet att ernå fullkomlig nerv- och muskelkraft, energi och arbetsförmåga, samt att undgå vårtrötthet, sömnlöshet och kraftmedsättning, begär prospekt och intyg ang. Sanokapslarne. Sändas gratis och franko.
A.-B. SANOKAPSLAR • Hälsingborg

Drick
Ram
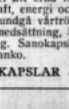
lösa
Vårt lands turligt alkal enda naiska vatten

En trött husm
stärken och livsglädjen genom
Järnmedicinen IDOZ
Ökadar ej Gallerna. Förstöres av Tänderna. Fås i alla apotek.

Badinrättningen
Tel: Sö. 330 56
„ „ 48 67
Badstugatan 4
Etablerad 1878.
Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Tvättinrättningen
Tel.: Sö. 336 30
„ „ 157 35